

Stížnost v trestním řízení

Ustanovení zákona č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, upravující podávání a doručování stížností, jsou konkretizací kautel ústavně zaručeného základního práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 ve spojení s čl. 36 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, včetně jeho výchozí složky, tj. práva na přístup k soudu. Nelze-li proto v důsledku opatření předsedy obecného soudu navazujícího na vyhlášení nouzového stavu a ochranných opatření proti šíření koronaviru (SARS CoV-2) zpětně dohledat a zjistit konkrétní okamžik doručení stížnosti účastníkem řízení, neboť evidence podání podle opatření předsedy obecného soudu nezajišťovala spolehlivé odlišení podání z jednotlivých dnů (nebylo vyloučeno jejich smísení), nemůže být tato skutečnost přičítána k tíži toho, kdo stížnost podal.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. IV.ÚS 1163/21 ze dne 1.6.2021)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatele V. Č., zastoupeného JUDr. V.H., advokátem, sídlem P., proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 3. února 2021 č. j. 50 To 38/2021-171, za účasti Krajského soudu v Plzni, jako účastníka řízení, tak, že usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 3. února 2021 č. j. 50 To 38/2021-171 bylo porušeno základní právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 ve spojení s čl. 36 odst. 4 Listiny základních práv a svobod. Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 3. února 2021 č. j. 50 To 38/2021-171 se ruší.

Z odůvodnění

I. Skutkové okolnosti případu a obsah napadeného rozhodnutí

1. Stěžovatel se ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") a § 72 a násl. zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), domáhá zrušení shora uvedeného soudního rozhodnutí s tvrzením, že jím bylo porušeno jeho základní právo zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina").

2. Z ústavní stížnosti, jakož i z napadeného rozhodnutí a vyžádaného trestního spisu se podává, že usnesením Okresního soudu Plzeň-město (dále jen "okresní soud") ze dne 1. 12. 2020 č. j. 10 T 45/2017-162 bylo rozhodnuto, že podle § 340b odst. 1 zákona č. [141/1961](#) Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "trestní řád"), a podle § 65 odst. 2 písm. c) zákona č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "trestní zákoník"), se u odsouzeného stěžovatele přeměňuje trest obecně prospěšných prací, který mu byl uložen jako náhradní trest usnesením okresního soudu ze dne 12. 10. 2018 č. j. 10 T 45/2017-107, ve výměře 200 hodin, na trest odnětí svobody v trvání 200 dnů, když původně mu byl uložen rozsudkem okresního soudu ze dne 30. 5. 2017 č. j. 10 T 45/2017-55 peněžitý trest ve výši 50 000 Kč, a pro případ, že by nebyl zaplacen, náhradní trest odnětí svobody ve výměře tří měsíců. Podle § 56 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku byl stěžovatel pro výkon uloženého trestu zařazen do věznice s ostrahou.

3. Stížnosti stěžovatele Krajský soud v Plzni (dále jen "krajský soud") napadeným usnesením zamítl podle § 148 odst. 1 písm. b) trestního řádu. Krajský soud při aplikaci § 137 odst. 1, § 143 odst. 1 a §

60 odst. 1, 3 a odst. 4 písm. a) trestního řádu dospěl k závěru, že stěžovateli bylo usnesení okresního soudu oznámeno jeho doručením dne 15. 1. 2021. Proto připadl poslední den lhůty pro podání stížnosti na den 18. 1. 2021 (pondělí), podal-li však stěžovatel stížnost osobně u okresního soudu až dne 19. 1. 2021, byla podána opožděně, pročež je nutné ji zamítnout.

II. Argumentace stěžovatele

4. Stěžovatel v podané ústavní stížnosti uvádí, že posledním dnem lhůty pro její podání bylo pondělí 18. 1. 2021. Tohoto dne se krátce po 15:00 hod. dostavil do budovy okresního soudu, protože hodlal stížnost podat osobně. Příslušníkem justiční stráže mu bylo řečeno, že s ohledem na nouzový stav platí omezený provoz soudu, úřední hodiny již skončily a hodlá-li učinit podání, může k tomu využít box, resp. krabici umístěnou na recepci. Stěžovatel upřesnil, že tato krabice ležela na pultu vedle detekčního rámu. Do ní své podání, tj. stížnost proti usnesení okresního soudu ze dne 1. 12. 2020 č. j. 10 T 45/2017-162, podle pokynu příslušníka justiční stráže vložil, neboť jej považoval za "správný".

5. Podle stěžovatele je nutno u předmětné stížnosti vycházet z 18. 1. 2021 jako data jejího podání, a nikoli z data 19. 1. 2021, kdy na ni následující den příslušný pracovník podatelny soudu pouze otiskl razítko. Postupem krajského soudu došlo podle názoru stěžovatele k významnému zásahu do jeho práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny.

III. Vyjádření okresního soudu a krajského soudu a replika stěžovatele

6. Soudce zpravodaj podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu zaslal ústavní stížnost k vyjádření okresnímu soudu, krajskému soudu a Krajskému státnímu zastupitelství v Plzni.

7. Okresní soud ve vyjádření zejména uvedl, že situace tvrzená v ústavní stížnosti mohla nastat. Z důvodu vyhlášeného nouzového stavu a ochranných opatření proti šíření nemoci COVID-19 bylo mimo jiné vydáno opatření, jehož účelem bylo ochránit veřejnost a zaměstnance před možným přenosem nákazy. Z tohoto opatření mimo jiné vyplývá, že bylo možné umístit do schránky písemné podání, jak tvrdí stěžovatel. Okresní soud uvedené opatření přiložil ke svému vyjádření (viz blíže sub 16).

8. Krajský soud ve svém vyjádření zejména uvedl, že nemá k dispozici spis okresního soudu, nicméně není si vědom, že by ze spisu vyplývaly okolnosti popisované stěžovatelem a týkající se způsobu podání stížnosti u okresního soudu. V dalším proto odkazuje na obsah napadeného usnesení a předmětný spis.

9. Krajské státní zastupitelství v Plzni sdělilo, že se vzdává postavení vedlejšího účastníka v tomto řízení podle § 28 odst. 2 zákona o Ústavním soudu.

10. Ústavní soud zaslal stěžovateli shora uvedená vyjádření na vědomí a k případné replice. Stěžovatel této možnosti využil. Ve své replice stručně zrekapituloval obsah vyjádření a konstatoval, že nevyvrací obsah jeho ústavní stížnosti, nýbrž jej fakticky podporují. Z tohoto důvodu setrvává na petitu své ústavní stížnosti.

IV. Procesní předpoklady projednání návrhu

11. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení. Dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí napadené ústavní stížností. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Jeho ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario), neboť vyčerpал všechny zákonné prostředky k ochraně svého práva.

V. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

12. Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy), který stojí mimo soustavu soudů (čl. 91 odst. 1 Ústavy). Vzhledem k tomu jej nelze, vykonává-li svoji pravomoc tak, že podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozhoduje o ústavní stížnosti proti pravomocnému soudnímu rozhodnutí, považovat za další, "superrevizní" instanci v systému obecné justice, oprávněnou vlastním rozhodováním (nepřímo) nahrazovat rozhodování obecných soudů; jeho úkolem je "toliko" přezkoumat ústavnost soudních rozhodnutí, jakož i řízení, které jejich vydání předcházelo. Proto vedení řízení, zjišťování a hodnocení skutkového stavu, výklad podústavního práva a jeho aplikace na jednotlivý případ je v zásadě věcí obecných soudů, a o zásahu Ústavního soudu do jejich rozhodovací činnosti lze uvažovat za situace, kdy je jejich rozhodování stíženo vadami, které mají za následek porušení ústavnosti (tzv. kvalifikované vady).

13. Ústavní soud po seznámení se s ústavní stížností, jí napadeným rozhodnutím, jakož i vyžádaným trestním spisem ve věci dospěl k závěru, že postupem obecných soudů (byť jen shodou okolností) došlo v posuzované věci k porušení ústavnosti (tzv. kvalifikovaná vada) a podaná ústavní stížnost je proto důvodná.

14. Těžiště ústavní stížnosti spočívá v tvrzení stěžovatele, že okresnímu soudu doručil osobně stížnost proti usnesení okresního soudu ze dne 1. 12. 2020 č. j. 10 T 45/2017-162 dne 18. 1. 2021, tedy poslední den stanovené lhůty. Následně však krajský soud jeho stížnost zamítl jako opožděnou, když vycházel z údaje (otisk razítka na podání s datem 19. 1. 2021) obsaženém v trestním spise, že stěžovatel doručil svou stížnost až dne 19. 1. 2021, tedy jeden den po marném uplynutí lhůty.

15. Z vyžádaného soudního spisu se podává, že předmětná stížnost stěžovatele je založena na č. l. 166 a opatřena razítkem okresního soudu s vyznačenou poznámkou "došlo 19. 1. 2021" a ručně dopsaným časem 12:15 h. a nečitelným podpisem.

16. Dále se podává, že předsedkyně okresního soudu vydala podle § 127 odst. 1 písm. i) zákona č. [6/2002](#) Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, opatření ze dne 29. 12. 2020 sp. zn. Spr 1868/2020, podle kterého s ohledem na aktuální vývoj a ochranná opatření proti šíření koronaviru SARS-CoV-2 (COVID-19) a ve snaze o ochranu veřejnosti a zaměstnanců soudu před možným přenosem nákazy, upravila s účinností od 1. 1. 2021 do 31. 1. 2021 úřední hodiny, vstup do budovy a výkon práce. Podle bodu II odst. 3 tohoto opatření "Podatelna Okresního soudu Plzeň-město bude přijímat podání pouze v době uvedené v bodu I., odstavec 3) - rovněž pouze vstup jedné oprávněné osoby - v ostatní době pouze podání dodaná poštou nebo učiněná elektronicky. Ve vestibulu je umístěna schránka, do níž lze vložit písemné podání, nebude však potvrzeno jeho přijetí - schránka bude vybírána 2x denně (v poledních hodinách a před ukončením pracovní doby)."

17. K zamezení přístupu účastníka řízení k soudu v důsledku omylu soudu při posouzení včasnosti podání opravného prostředku se Ústavní soud vyjadřoval opakovaně, např. v nálezech ze dne 6. 6. 2007 sp. zn. I. ÚS 750/06 (N 93/45 SbNU 335), ze dne 16. 3. 2010 sp. zn. II. ÚS 2386/09 (N 55/56 SbNU 587) nebo ze dne 5. 12. 2013 sp. zn. III. ÚS 281/12 (N 210/71 SbNU 477), přičemž takový omyl označil za vadu ústavněprávní relevance.

18. Z obsahu trestního spisu, stejně tak z vyjádření stěžovatele a okresního soudu se podává, že podání stěžovatele nebylo v době vhození do předmětné schránky postupem předvídaným opatřením ze dne 29. 12. 2020 sp. zn. Spr 1868/2020 (sub 16) nikterak evidováno a stěžovateli o předmětném podání nebylo vystaveno žádné potvrzení. Okresní soud jako příjemce zásilky tak není schopen prokázat ani vyvrátit, že podání stěžovatele bylo podáno již dne 18. 1. 2021 (po vybrání schránky před ukončením pracovní doby). Z vyjádření není ani zřejmé, jak dlouho před ukončením pracovní doby

byla v ten konkrétní den vybrána, mohlo to tedy být do ní vhozeno dokonce sice po vybrání, ke kterému mělo dojít podle předmětného opatření krátce před skončením pracovní doby nebo až dne 19. 1. 2021. Stěžovatel rovněž není schopen tuto skutečnost prokázat, nikoliv však svou vinou, protože potvrzení o převzetí mu ani podle opatření ze dne 29. 12. 2020 sp. zn. Spr 1868/2020 vydáno nebylo (ani být nemohlo).

19. Podle Ústavního soudu je též zjevné, že krajský soud neměl (a nemohl mít) při posuzování včasnosti podání předmětné stížnosti o okolnostech jejího podání a o tvrzení stěžovatele povědomí, a to již jen z toho důvodu, že stěžovatel byl zjevně přesvědčen, že podává svou stížnost včas. Zřejmě nebyl ani informován o vydání opatření předsedkyně okresního soudu ze dne 29. 12. 2020 sp. zn. Spr 1868/2020, ani o navazujícím postupu podatelny, a proto vycházel z údajů na otisku razítka podatelny okresního soudu na podání s datem 19. 1. 2021.

20. Dospěl-li naopak krajský soud k závěru, že stížnost byla podána opožděně, objektivně vzato, jeho rozhodnutí z dodržení ústavních kautel řádně vedeného soudního řízení neobstojí. S ohledem na shora uvedené nebylo vyvráceno, že stěžovatel poslední den lhůty podal stížnost, resp. nebylo nikterak prokázáno, že stížnost podal s jednodenním zpožděním. Razítko uvedené na č. l. 166 je totiž zjevně razítkem podatelny okresního soudu, zaznamenávající okamžik převzetí zásilky ze schrány, nikoliv okamžik, kdy byla zásilka do ní vložena. Protože evidence podání (vhození do schrány) u okresního soudu nebyla zjevně prováděna (ani vyžadována s ohledem na opatření v době nouzového stavu), nelze zpětně dohledat a zjistit, v jaký konkrétní okamžik vhodil stěžovatel svou stížnost do schrány pro ni určené.

21. Bylo věcí vnitřní organizace okresního soudu, aby byla prováděna řádná soudní evidence podání tak, aby byla podání z každého dne spolehlivě odlišena, zaznamenána a byla včas předána do příslušné soudní kanceláře. Neexistovala-li u daného soudu taková evidence podání, nemůže být tato skutečnost přičítána k tíži stěžovatele. Nelze tak bez dalšího odmítnout jeho tvrzení, že stížnost podal včas. Naopak, je nutno vycházet z presumpce včasného podání stížnosti, že jeho stížnost byla doručena okresnímu soudu dne 18. 1. 2021, tzn. se zachováním lhůty. Třeba dodat, že na rozdíl od řady jiných procesních předpisů trestní řád pojem "úředních hodin" nezná. V opačném případě nelze vyvrátit tvrzení stěžovatele, že jeho podání bylo vloženo do schrány umístěné v budově okresního soudu a určené pro podání včas.

22. V tomto případě lze podpůrně odkázat na dříve vyslovené závěry obsažené v konstantní judikatuře zabývající se problematikou doručování, že nelze-li najít podání, nemůže být stěžovateli, jako účastníku řízení, tato skutečnost přičítána k tíži. Je proto nutno, jsou-li pro to dostatečné důvody, vycházet z presumpce, že (s přihlédnutím k běhu lhůty) bylo podáno včas [viz např. nálezy ze dne 4. 12. 1997 sp. zn. III. ÚS 237/97 (N 152/9 SbNU 331), ze dne 6. 10. 1998 sp. zn. I. ÚS 460/97 (N 114/12 SbNU 137), ze dne 23. 11. 2000 sp. zn. III. ÚS 329/2000 (N 176/20 SbNU 245), ze dne 17. 1. 2006 sp. zn. I. ÚS 463/03 (N 13/40 SbNU 109), ze dne 30. 5. 2006 sp. zn. I. ÚS 548/03 (N 107/41 SbNU 343) či ze dne 10. 9. 2008 sp. zn. IV. ÚS 179/06 (N 153/50 SbNU 355)].

23. Ústavní soud zdůrazňuje, že účelem právní úpravy doručování není kladení překážek osobám uplatňujícím práva, nýbrž stanovení formalizovaného a průkazného postupu pro jejich uplatňování. Proto mají obecné soudy vykládat a používat právní předpisy související s doručováním tak, aby byl zajištěn vnitřní soulad právního normativního systému, který je podmínkou právní jistoty osob považované za nezbytnou náležitost právního státu [srov. např. nálezy ze dne 27. 3. 2003 sp. zn. IV. ÚS 690/01 (N 45/29 SbNU 417) a ze dne 26. 7. 2018 sp. zn. 1001/18 (N 128/90 SbNU 129)].

24. Ustanovení trestního řádu týkající se podání stížnosti jsou proto ve smyslu čl. 36 odst. 1 a 4 Listiny součástí zákonem stanoveného postupu, kterým je možno domáhat se u nezávislého a nestranného soudu svých práv. Tato právní úprava je konkretizací kautel ústavně zaručeného

základního práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny, zejména práva na přístup k soudu, a je proto způsobilá za dodržení imperativu ústavně konformní interpretace působit k ochraně základních práv a svobod.

25. Na základě výše uvedeného Ústavní soud dospěl k závěru, že pochybením zakládajícím porušení základních práv a svobod stěžovatele, byl procesní postup okresního soudu, který vedl k přesvědčení krajského soudu, že stěžovatel podal svou stížnost opožděně, ačkoliv tato okolnost nebyla nikterak prokázána. Uvedené jednání odporuje již ustálené a stále použitelné judikatuře Ústavního soudu, jakož i samotnému účelu doručování. Tím se krajský soud (nikoliv však svou vinou) dostal do rozporu s požadavkem ústavně konformní interpretace právních předpisů.

26. S ohledem na výše uvedené Ústavní soud konstatuje, že uvedeným procesním postupem okresního soudu a napadeným usnesením krajského soudu došlo k zásahu do práva stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 ve spojení s čl. 36 odst. 4 Listiny. Z tohoto důvodu podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu ústavní stížnosti vyhověl a podle § 82 odst. 3 písm. a) téhož zákona toto rozhodnutí zrušil. Učinil tak bez nařízení ústního jednání, neboť od něho nebylo možno očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)